

Onderwerp Gevolgen van meicirculaire 2018 Gemeentefonds																						
Nummer	2018/362302																					
Portefeuillehouder	Snoek, M.																					
Programma/beleidsveld	7.2 Algemene dekkingsmiddelen																					
Afdeling	BC																					
Auteur	Stigter, W.H.C.																					
Telefoonnummer	023-5113062																					
Email	wstigter@haarlem.nl																					
Kernboodschap	Ten opzichte van de maartcirculaire 2018 stijgt de algemene uitkering voor alle jaren. Maar dat betekent niet dat er sprake is van ruimte voor extra uitgaven door de gemeente. Ten opzichte van het eerder opgestelde financieel kader voor de coalitiebesprekingen is namelijk sprake van een achteruitgang met € 4,4 miljoen over de periode 2018-2023. Tegelijkertijd neemt de reserve Groei van Haarlem toe met een bedrag van ruim € 4,2 miljoen. <table border="1"><thead><tr><th>Meicirculaire 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr></thead><tbody><tr><td>Budgettair effect voor de algemene middelen</td><td>0,5 v</td><td>-0,4 n</td><td>-0,8 n</td><td>-1,1 n</td><td>-3,6 n</td><td>1,0 v</td></tr><tr><td>Reserve Groei van Haarlem</td><td>0,4 v</td><td>0,7 v</td><td>0,7 v</td><td>0,7 v</td><td>0,8 v</td><td>0,8 v</td></tr></tbody></table> Ten aanzien van de budgetten voor het sociaal domein is als startpunt gehanteerd 'rijksbudget is werkbudget' en dat leidt tot een stijging van de budgetten. De oorzaak hiervan hangt samen met enerzijds de opname in de reguliere verdeelsystematiek en anderzijds volume- en beleidsmatige ontwikkelingen op macroniveau. Onderzocht wordt nog hoe hiermee in de toekomst om te gaan, gelet op de opname van een groot deel van de budgetten in de reguliere verdeelsystematiek van het gemeentefonds. Daardoor zijn die budgetten immers niet meer afzonderlijk traceerbaar binnen de algemene uitkering.	Meicirculaire 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Budgettair effect voor de algemene middelen	0,5 v	-0,4 n	-0,8 n	-1,1 n	-3,6 n	1,0 v	Reserve Groei van Haarlem	0,4 v	0,7 v	0,7 v	0,7 v	0,8 v	0,8 v
Meicirculaire 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023																
Budgettair effect voor de algemene middelen	0,5 v	-0,4 n	-0,8 n	-1,1 n	-3,6 n	1,0 v																
Reserve Groei van Haarlem	0,4 v	0,7 v	0,7 v	0,7 v	0,8 v	0,8 v																
Behandelveorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Bestuur																					
Relevante eerdere besluiten																						
Besluit College d.d. 3 juli 2018	1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,																					

Inleiding

Alle gemeenten samen ontvangen van het rijk per jaar ongeveer € 25 miljard uit het gemeentefonds. Dat geld wordt via de algemene uitkering en een aantal doeluitkeringen verdeeld over de gemeenten. Het rijk maakt de verdeling bekend via meerdere circulaire's per jaar van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De belangrijkste daarvan zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. In de meicirculaire presenteert het rijk vooral de jongste financiële ontwikkelingen voor de komende jaren in het gemeentefonds. Dit jaar is het extra ingewikkeld om de ontwikkelingen in de meicirculaire te vertalen naar hun betekenis voor Haarlem. Dit komt vooral vanwege wijzigingen in de systematiek van het sociaal domein en het btw-compensatiefonds.

2. Kernboodschap

Ten opzichte van de maartcirculaire 2018 stijgt de algemene uitkering voor alle jaren. Maar dat betekent niet dat er sprake is van ruimte voor extra uitgaven door de gemeente. Ten opzichte van het eerder opgestelde financieel kader voor de coalitiebesprekingen is namelijk sprake van een achteruitgang in de vrij besteedbare algemene middelen over de periode 2018-2023 van in totaal € 4,4 miljoen. Deze achteruitgang is nog niet (conform afspraak) verwerkt in de kadernota 2018; dat zal gebeuren in de programmabegroting 2019-2023. Tegelijkertijd neemt ten opzichte van het financiële kader de reserve Groei van Haarlem over de periode 2018-2023 toe met een bedrag van ruim € 4,2 miljoen toe. Zie de laatste twee regels in onderstaande tabel, die een toelichting bevat van de wijzigingen en wat de budgettaire gevolgen ervan zijn.

Samenvatting (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stand maartcirculaire 2018	295.096	303.200	307.981	309.897	314.042	312.241
A. Ontwikkelingen rijksniveau	-371	490	-2.617	-4.430	-8.694	-4.103
B1. Ontwikkelingen gemeentelijk niveau: hoeveelheden	2.578	4.207	4.315	4.377	4.479	4.479
B2. Ontwikkelingen gemeentelijk niveau: WOZ waarden	-1.275	-1.486	-1.650	-1.650	-1.650	-1.650
C. Taakmutaties voor beleidsvelden	-43	-8	0	0	0	0
D. Doeluitkeringen voor beleidsvelden	1.741	1	0	-246	-246	-246
E. Decentralisaties sociaal domein	3.029	2.365	3.915	4.964	6.458	6.094
Eindstand meicirculaire 2018	300.755	308.769	311.944	312.912	314.389	316.815
<i>Totaal verschil</i>	<i>5.659 v</i>	<i>5.569 v</i>	<i>3.963 v</i>	<i>3.015 v</i>	<i>347 v</i>	<i>4.574 v</i>
Waarvan budgettair effect voor de algemene middelen	494 v	-448 n	-785 n	-1.138 n	-3.554 n	1.037 v
Waarvan toevoeging aan reserve Groei van Haarlem	438	715	734	744	761	761

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

Ten aanzien van de budgetten voor het sociaal domein is als startpunt gehanteerd 'rijksbudget = werkbudget' en dat leidt tot een stijging van de budgetten. De oorzaak hiervan hangt samen met enerzijds de opname in de reguliere verdeelsystematiek en anderzijds volume- en beleidsmatige ontwikkelingen op macroniveau. Onderzocht wordt nog hoe hiermee in de toekomst om te gaan, gelet op de opname van een groot deel van de budgetten in de reguliere verdeelsystematiek van het gemeentefonds. Daardoor zijn die budgetten immers niet meer afzonderlijk traceerbaar binnen de algemene uitkering.

3. Consequenties

Op basis van de meicirculaire 2018 is een nieuwe berekening gemaakt van de algemene uitkering voor de jaren 2018 tot en met 2023. In deze analyse wordt deze nieuwe berekening vergeleken met de berekening die is gemaakt op basis van de maartcirculaire 2018. De analyse volgt daarbij de opbouw van de berekening van de algemene uitkering. In de opgenomen tabellen is telkens aangegeven wat het budgettaire effect is voor de algemene middelen. Deze bedragen zijn vrij te besteden.

3.1 Ontwikkelingen rijksniveau

De ontwikkelingen op rijksniveau bestaan uit het effect van wijzigingen in de rijksuitgaven op de algemene uitkering. Geeft het rijk meer uit, dan ontvangen de gemeenten een hogere algemene uitkering en vice versa. Ten opzichte van de maartcirculaire 2018 dalen de rijksuitgaven tot en met 2022, met name omdat het rijk verwacht dat de loon- en prijsontwikkeling voor de rijksuitgaven lager uitvalt. Dit betekent vanwege de 'samen de trap op - samen de trap af'-systematiek een lagere algemene uitkering. Daarnaast wijzigt het rijk de systematiek rondom het BTW-compensatiefonds (BCF), wat op begrotingsbasis¹ leidt tot een lagere algemene uitkering voor gemeenten. Ook vinden technische aanpassingen plaats in de gewichten van de zogenoemde verdeelmaatstaven. Al deze effecten samen worden in de algemene uitkering verrekend via de zogenoemde uitkeringsfactor. Gemeenten hebben geen invloed op de hoogte van deze ontwikkelingen, die financieel-technisch van aard zijn. Een bijzondere aftrekpost is de zogenoemde opschalingskorting. Deze aftrekpost is door het kabinet Rutte II al ingevoerd en al eerder tot en met 2022 in gemeentefonds en algemene uitkering verwerkt. In het regeerakkoord van het kabinet Rutte III is afgesproken dat ook de laatste drie tranches voor de jaren 2023 tot en met 2025 van deze korting worden doorgevoerd. De gedachte erachter is dat gemeenten meer (moeten) samenwerken en aldus efficiënter worden; lees: het zelfde werk voor minder geld kunnen doen. Feitelijk is het een mooi verpakte bezuinigingsmaatregel. De korting tot en met 2022 is al in de programmabegroting verwerkt en daar

¹ Via het BCF ontvangen gemeenten een groot deel van de betaalde BTW over hun uitgaven terug. Een verwacht positief verschil tussen de voeding van het BCF en de uitkering eruit aan gemeenten wordt voortaan niet meer vooraf in de meicirculaire geraamd, maar achteraf in de septembercirculaire van het volgende jaar. Per saldo ontvangen gemeenten hierdoor niet meer of minder geld. Wel betekent dit dat gemeenten voortaan een eigen inschatting moeten maken van het verwachte verschil.

komt nu voor Haarlem de korting bij van ruim € 1,1 miljoen in 2023, oplopend tot structureel 3,4 miljoen vanaf 2025.

Ontwikkelingen rijksniveau (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uitkeringsfactor	-371	490	-2.617	-4.430	-8.694	-2.955
Opschalingskorting						-1.148
Totaal	-371	490	-2.617	-4.430	-8.694	-4.103
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	-371 n	490 v	-2.617 n	-4.430 n	-8.694 n	-4.103 n

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

3.2. Ontwikkeling gemeentelijk niveau

Gewijzigde hoeveelheden

De ontwikkelingen op gemeentelijk niveau gaan over de wijzigingen van aantallen, zoals inwoners, huishoudens, lengte van wegen en leerlingen. Haarlems beleid is om eenmaal per jaar bij de meicirculaire de aantallen te actualiseren, waarbij het gaat om de aantallen per 1 januari van een jaar. Ditmaal gebeurt dat voor het lopende jaar 2018 en het eerstkomende jaar 2019, op basis van de aantallen zoals die in de richtlijn voor de begroting 2019 zijn opgenomen. Voor de jaren daarna worden de aantallen op hetzelfde niveau als 2019 gehouden. Het effect daarvan is ruim € 2,5 miljoen voordeel in 2018, oplopend tot bijna € 4,2 miljoen vanaf 2019. In onderstaande tabel zijn de 10 maatstaven met de grootste stijging in euro's weergegeven voor 2018. Daarvan zijn er volgens eerdere afspraken drie relevant voor de groei van Haarlem: woonruimten, inwoners en huishoudens. Tezamen zorgen die voor bijna € 438.000 aan groei van de algemene uitkering; dit is afgerond 17% van het bedrag waarmee de algemene uitkering groeit als gevolg van wijziging van de hoeveelheden.

Verdeelmaatstaf bedragen x € 1.000	Groei van bedrag verdeelmaatstaf 2018	Waarvan relevant voor 'Groei van Haarlem'
Omgevingsadressendichtheid	822	0
Bijstandsontvangers	327	0
Lage inkomens	312	0
Minderheden	259	0
Bedrijfsvestigingen	212	0
Klantenpotentieel	160	0
Woonruimten	191	191
Inwoners	132	132
Huishoudens	99	99
Loonkostensubsidie	26	0
Overige maatstaven tezamen	37	0
Totaal	2.578	438

Voor 2019 en latere jaren is voorgaand overzicht niet te maken, omdat er grote wijzigingen zijn aangebracht door het rijk in de maatstaven. Dat is het gevolg van het met ingang van 2019 opnemen van een groot deel van het bedrag van de 3 decentralisaties in de reguliere verdeling van het gemeentefonds. Daartoe zijn 18 nieuwe verdeelmaatstaven in het leven geroepen en is van bestaande verdeelmaatstaven het gewicht en/of het bedrag per eenheid gewijzigd.² Ondanks dat een dergelijk overzicht niet is te maken, kan wel een benadering van het bedrag dat met 'Groei van Haarlem' verband houdt worden bepaald. Dat kan door het berekende percentage uit 2018 van 17% ook toe te passen op de bedragen vanaf 2019. Dat resulteert de volgende reeks van bedragen voor Groei van Haarlem.

Ontwikkelingen gemeentelijk niveau (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hogere algemene uitkering wegens aanpassing hoeveelheden	2.578	4.207	4.315	4.377	4.479	4.479
Waarvan bestemd voor Groei van Haarlem 17%	-438	-715	-734	-744	-761	-761
Totaal	2.140	3.492	3.581	3.633	3.718	3.718
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	2.140 v	3.492 v	3.581 v	3.633 v	3.718 v	3.718 v

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

Waardeontwikkeling onroerend goed

De tweede ontwikkeling op gemeentelijk niveau gaat over de waardeontwikkeling van het onroerend goed: huizen, kantoren, fabrieken etc. Deze waarde vormt een aftrekpost binnen de algemene uitkering: hoe hoger de waarde, hoe minder algemene uitkering. Deze ontwikkeling valt in twee elementen uiteen. Ten eerste de ontwikkeling van de waarde in Haarlem. Deze is voor 2018 feitelijk gestegen ten opzichte van 2017. Voor 2019 wordt een stijging van 7% voor woningen en 1% voor niet-woningen verwacht ten opzichte van 2018. Dit leidt tot een stijging van de aftrekpost met € 2,6 miljoen vanaf 2019. Omdat de waardeverhoging een landelijk fenomeen is, wordt het landelijk rekentarief waarmee de aftrek wordt berekend verlaagd. Dat heeft voor Haarlem een voordelig effect van ongeveer € 1 miljoen. Per saldo stijgt de waarde in Haarlem meer dan het landelijk gemiddelde en leidt de waardeontwikkeling van het onroerend goed tot een verlaging van de algemene uitkering met ruim € 1,6 miljoen structureel.

² Zo is bijvoorbeeld de verdeelmaatstaf 'inwoners jonger dan 20 jaar' gewijzigd in 'inwoners jonger dan 18 jaar' én is het bedrag en het gewicht per eenheid aangepast.

Ontwikkelingen gemeentelijk niveau (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WOZ waardeontwikkeling Haarlem	-1.275	-2.607	-2.607	-2.607	-2.607	-2.607
Aanpassing landelijk rekentarief		1.121	957	957	957	957
Totaal	-1.275	-1.486	-1.650	-1.650	-1.650	-1.650
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	-1.275 n	-1.486 n	-1.650 n	-1.650 n	-1.650 n	-1.650 n

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

3.3 Taakmutaties voor beleidsvelden

DigiD en MijnOverheid

Eind 2017 hebben de VNG en het Ministerie van BZK afgesproken dat de doorbelasting van DigiD en MijnOverheid 2018 via de algemene uitkering uit het gemeentefonds verloopt. De VNG heeft in samenwerking met Logius de hoogte van de rekeningen voor de gemeenten bepaald en kwamen uit op een uitname van € 3,85 miljoen in 2018. Bij deze uitname is ruimte ingebouwd voor zowel onzekerheden zoals de exacte hoogte van de bijdrage vanwege volumegroei als de verdeling van de rekening tussen belastingsamenwerkingen en de gemeenten. Indien de € 3,85 miljoen in 2018 niet volledig nodig blijkt te zijn voor de gemeentelijke kosten van DigiD en Mijnoverheid zal het resterende bedrag worden teruggeboekt naar het gemeentefonds.

Handelsregister

De Kamer van Koophandel beheert in opdracht van het Ministerie van EZK het Handelsregister. Dit register is de basisregistratie waarin alle bedrijven en rechtspersonen ingeschreven staan. Daarnaast staan alle andere organisaties die deelnemen aan het economisch verkeer ook in dit register. Naast private organisaties kunnen ook gemeenten, provincies, ministeries, waterschappen en overige organisaties met een publieke taak gebruik maken van het Handelsregister. Sinds 1 januari 2014 is er sprake van inputfinanciering voor het overheidsgebruik van het Handelsregister waarbij gemeenten door een eerdere uitname uit het gemeentefonds bijdragen aan de kosten. De vorige afspraken liepen eind 2016 af. Om die reden vindt voor 2019 en 2020 een uitname plaats voor de jaarlijkse bijdrage van gemeenten. Deze jaarlijkse bijdrage valt zowel in 2019 als 2020 hoger uit omdat de uitname de helft van de bijdrage voor 2017 bevat.

Taakmutaties beleidsvelden (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
DigiD en MijnOverheid		-36				
Handelsregister		-7	-8			
Totaal		-43	-8			
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	0	0	0	0	0	0

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

3.4 Doeluitkeringen voor beleidsvelden

De algemene uitkering wordt van oudsher hoofdzakelijk gebruikt om het gemeentefonds over alle gemeenten te verdelen volgens dezelfde maatstaven. Daarnaast wordt de algemene uitkering tegenwoordig gebruikt om individuele gemeenten of groepen van gemeenten een uitkering te verstrekken voor een bepaald doel. Gemeenten zijn formeel-juridisch vrij om dat geld aan dat doel te besteden of ergens anders aan uit te geven. De reden dat het rijk dit doet is dat op deze manier gemeenten geen verantwoording aan het rijk hoeven af te leggen over de besteding van de ontvangen gelden; ze vallen immers onder de algemene uitkering. Dit in tegenstelling tot gelden die via specifieke uitkeringen door het rijk worden verstrekt. Het rijk vertrouwt erop dat gemeenten de ontvangen gelden in lijn met het doel zullen uitgeven. De bedragen in onderstaande tabel zijn extra inkomsten die ten gunste komen van de betreffende beleidsvelden en daarom niet leiden tot een verhoging van de vrij besteedbare algemene middelen.

Doeluitkeringen beleidsvelden (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maatschappelijke opvang en OGGz	-179	-179	-179	-179	-179	-179
Vrouwenopvang	-67	-77	-78	-81	-81	-81
Sociale acceptatie van LHBT- emancipatiebureau	20					
Beter benutten	1.500					
Economische zelfstandigheid	15					
Schulden en armoede	295	243	243			
Referendum	56					
Matchen op werk	80					
Maatschappelijke begeleiding	21					
Armoedebestrijding kinderen		14	14	14	14	14
Totaal	1.741	1	0	-246	-246	-246
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	0	0	0	0	0	0

Maatschappelijke opvang en OGGz

De bedragen voor de jaren 2018 en verder zijn gewijzigd door het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstaven door het rijk. Tevens is Uitgeest overgegaan naar de regio Alkmaar, wat tot een lagere bijdrage voor Haarlem als centrumgemeente leidt. Beide effecten zijn op basis van de beschikbaar gestelde gegevens niet afzonderlijk inzichtelijk te maken.

Vrouwenopvang

De aantallen eenheden van de maatstaven van het objectieve verdeelmodel zijn door het rijk geactualiseerd. Tevens is Uitgeest overgegaan naar de regio Alkmaar, wat tot een lagere bijdrage voor Haarlem als centrumgemeente leidt. Beide effecten zijn op basis van de beschikbaar gestelde gegevens niet afzonderlijk inzichtelijk te maken.

Sociale acceptatie van LHBT-emancipatiebureau

De aantallen eenheden van de maatstaven van het objectieve verdeelmodel zijn door het rijk geactualiseerd.

Beter benutten

Haarlem ontvangt in 2018 eenmalig via de algemene uitkering geld voor het programma Beter benutten. Via dit programma wordt in de Waarderpolder een fietsbrug tussen Nieuwe Energie en de Figeë gerealiseerd. Een deel van het geld is bedoeld ter ondersteuning van de bijbehorende vervoersmanagementcampagne Beter op Weg waarmee werkgevers en nemers worden gestimuleerd vaker de fiets of het OV te nemen in het dagelijkse woon-werkverkeer. Beide werken zijn reeds in uitvoering.

Economische zelfstandigheid

Haarlem ontvangt als een van de 25 centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's geld om het programma economische zelfstandigheid uit te voeren. Het programma heeft als doel om de economische zelfstandigheid van vrouwen te vergroten door hen te stimuleren om stappen te zetten richting de arbeidsmarkt.

Schulden en armoede

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid stelt het kabinet voor drie jaar geld ter beschikking voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. Deze middelen zullen worden ingezet ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid zodat gemeenten een impuls kunnen geven aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhelpverlening en versterking van de lokale regie van het armoedebeleid. Er zijn afspraken op hoofdlijnen gemaakt met de VNG over de inzet van deze middelen. In samenspraak met de VNG wordt de monitoring momenteel vormgegeven.

Referendum

Vergoeding voor het organiseren van het raadgevend referendum over de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten dat is gehouden op 21 maart 2018, tegelijk met de gemeenteraadsverkiezingen.

Matchen op werk

Werkgevers dringen in toenemende mate aan op eenduidige en herkenbare dienstverlening in de arbeidsmarktregio's. Zij willen bediend worden vanuit één regionaal werkgeversloket. In het Regeerakkoord is opgenomen dat werkgevers zoveel mogelijk 'ontzorgd' worden bij hun zoektocht naar personeel en bij vragen over de arbeidsmarkt. Daarom zet de Staatssecretaris van SZW zich de komende jaren via het programma Matchen op Werk in voor het versterken van de gecoördineerde werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio's. Haarlem ontvangt de bijdrage voor de arbeidsmarktregio op basis van een door het ministerie beoordeeld verbeterplan.

Maatschappelijke begeleiding

Gemeenten ontvangen geld voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. De middelen voor de maatschappelijke begeleiding worden in 2018 verstrekt op basis van:

- Het aantal inburgeringsplichtigen dat rechtmatig verblijf heeft op grond van een verblijfsvergunning asiel bepaalde tijd als bedoeld in artikel 28 van de Vreemdelingenwet 2000;
- Het aantal inburgeringsplichtigen dat rechtmatig verblijf heeft op grond van een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd, verleend onder een beperking verband houdend met verblijf als familie- of gezinslid, voor verblijf bij:
 - o een houder van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd,
 - o een houder van een verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd, of
 - o een houder van een EU-verblijfsvergunning voor langdurig ingezetenen die is verleend met een aantekening inzake internationale bescherming als bedoeld in artikel 45c, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000.
- De personen zijn in de periode vanaf 1 oktober 2017 tot en met 31 december 2017 inburgeringsplichtig geworden en in dezelfde periode ingeschreven in de basisregistratie personen in de gemeente waar zij op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 zijn gehuisvest.

Armoedebestrijding kinderen

Jaarlijks actualiseert het CBS de gegevens waarop de bijdrage wordt gebaseerd. Voor Haarlem betekent dit een kleine stijging van het bedrag.

3.5 Decentralisaties sociaal domein

Het effect voor het sociaal domein van deze meicirculaire is in twee onderdelen op te splitsen, die onderstaand worden toegelicht. Alle financiële effecten worden verrekend met de reserve sociaal domein, waardoor er geen effect voor de vrij besteedbare algemene middelen optreedt. Hiermee wordt voldaan aan het startpunt van de coalitie 'rijksbudget is werkbudget'. De financieel technische houdbaarheid hiervan staat evenwel onder druk voor de komende jaren, nu de verdeling van de gelden voor het sociaal domein in een paar stappen grotendeels onderdeel wordt van de reguliere verdeelsystematiek van het gemeentefonds en dus niet langer apart zichtbaar zijn. Het college zal de raad hierover nader informeren bij de behandeling van de begroting 2019.

Overheveling integratieuitkering

Tot en met 2018 worden de bedragen voor de decentralisaties van het sociaal domein aan gemeenten uitgekeerd via een integratieuitkering, die op haar beurt onderdeel is van de algemene uitkering. Deze integratieuitkering maakt het voor het rijk mogelijk om de bedragen zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de werkelijke uitgaven van het sociaal domein voor gemeenten. Van begin af aan is het de bedoeling geweest om op termijn de bedragen voor het sociaal domein over gemeenten te verdelen via de reguliere verdeelsystematiek van het gemeentefonds. Vanaf 2019 gaat dat gebeuren voor Wmo 2015, Jeugdhulp, Participatie (onderdeel Re-integratie klassiek) en Wmo huishoudelijke ondersteuning. Daarmee is circa de helft van het budget voor de decentralisaties gemoeid, in totaal een budget van ongeveer € 60 miljoen. De onderdelen Beschermd wonen, Jeugdvoogdij/18+ en Participatie (WSW, voorheen Wajong en Begeleid werken) worden nog niet overgeheveld, omdat daarvoor nog geen verdeelmaatstaven zijn ontwikkeld, in totaal een budget van ongeveer € 60 miljoen. Hieronder een toelichting op de mutaties die betrekking hebben op het sociaal domein:

Stijging Integratieuitkering Sociaal domein als gevolg van loon- en prijscompensatie

De loon- en prijscompensatie voor de integratieuitkering van het sociaal domein is voor 2018 opwaarts bijgesteld door het rijk. Voor Haarlem betekent dit een toename van de IU SD van € 3 miljoen. Voor 2019 en verder zijn er nog 3 (nieuwe) integratie-uitkeringen (zie hierboven). Voor 2019 en verder is de toename van deze uitkeringen als gevolg van loon- en prijscompensatie ongeveer € 1,7 miljoen.

Stijging AU als gevolg van financiële ontwikkelingen in de ge-integreerde onderdelen Sociaal domein

Voor de onderdelen die overgaan naar de algemene uitkering is een doorrekening gemaakt van het verwachte financiële effect. Voor deze onderdelen geldt ook dat er sprake is van een toename van het budget door loon- en prijscompensatie. Vanaf 2019 is er sprake van een (oplopende indexatie) van € 1,2 miljoen in 2019 tot € 3,8 miljoen in 2023. Daarnaast is er sprake van een toename van het budget voornamelijk vanwege verwachte wijzigingen in aantallen. Voor Haarlem betekent dit een stijging met bijna € 0,3 miljoen in 2020, oplopend naar € 1 miljoen structureel. Tenslotte leidt de integratie in de algemene uitkering tot een aantal herverdeel-effecten. Sommige gemeenten hebben er financieel voordeel van, ander nadeel. De nadeelgemeenten worden daarvoor tijdelijk gecompenseerd (onder aftrek van een drempelbedrag) ten laste van de voordeelgemeenten. Haarlem is een van de voordeelgemeenten en moet daarom jaarlijks € 0,4 miljoen bijdragen, tot dat in 2021 de verdeelmaatstaven voor het sociaal domein definitief zijn vastgesteld. Dit is overigens een relatief klein bedrag ten opzichte van de ongeveer € 60 miljoen die voor Haarlem in totaal met deze operatie is gemoeid.

De financiële verwerking van deze mutaties vraagt nog nadere uitwerking. Enerzijds lopen mutaties via de algemene uitkering en moeten deze hetzelfde verwerkt worden als andere mutaties in de algemene uitkering. Anderzijds geldt nog steeds ‘rijksbudget = werkbudget’ en is het op grond daarvan van belang vast te stellen welke middelen ook daadwerkelijk beschikbaar zijn voor het sociaal domein. Dat zijn twee uitgangspunten die administratief gezien complex met elkaar in

overeenstemming te brengen zijn. Tussen Kadernota 2018 en Begroting 2019 zal dit vraagstuk nader uitgewerkt worden.

Decentralisaties sociaal domein (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging IU SD vanwege indexatie**	3.029	1.550	1.710	1.710	1.710	1.710
Stijging (+) en daling (-) AU als gevolg van financiële ontwikkelingen in de geïntegreerde onderdelen Sociaal domein		815	2.205	3.254	4.748	4.384
Totaal ontwikkeling budget sociaal domein	3.029 v	2.365 v	3.915 v	4.964 v	6.458 v	6.094 v
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen	0	0	0	0	0	0

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

**) vanaf 2019 Beschermd wonen, Jeugd en Participatie

3.6 Overige ontwikkelingen

Benodigde ruimte voor aanpassing loon- en prijsstijging

In het financieel kader voor de coalitiebesprekingen en de kadernota is rekening gehouden met een € 4,7 miljoen hogere algemene uitkering wegens indexatie voor het prijspeil 2019. Van dit bedrag is daadwerkelijk € 4,3 miljoen nodig voor aanpassing van lonen en prijzen.

Reservering voor gewijzigde bekostiging dienstverlening VNG

Voorheen werd een specifiek deel van de dienstverlening van de VNG bekostigd uit het gemeentefonds. Dit betekende voor alle gemeenten een lagere algemene uitkering. Dat is echter in strijd met de regels voor het fonds. Daarom is besloten om de diensten voortaan door de VNG bij gemeenten in rekening te laten brengen. Daartegenover staat een hogere algemene uitkering voor alle gemeenten. Omdat beide effecten op basis van aantal inwoners worden berekend, is dit financieel neutraal voor gemeenten en VNG. Wel moet het hogere bedrag aan algemene uitkering apart worden gezet om de rekening van de VNG te kunnen betalen. Voor Haarlem gaat het om een bedrag van iets minder dan € 0,2 miljoen.

Uitkering ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds

In paragraaf 3.1 is uiteengezet dat het rijk de systematiek voor het uitkeren van de ruimte onder het plafond van het BCF heeft gewijzigd. Concreet betekent dit voor Haarlem in eerste instantie een achteruitgang van € 4,4 miljoen in 2019, oplopend tot € 7,4 miljoen in 2023, die onderdeel is van de tabel in paragraaf 3.1. Gemeenten moeten nu voortaan zelf een inschatting maken van het bedrag dat zij verwachten uitgekeerd te krijgen. Complicerende factor daarbij is dat de genoemde

achteruitgang groter is dan feitelijk kan optreden; oorzaak is de overheveling van de integratieuitkeringen sociaal domein. Dat corrigeren we en vervolgens maken we een inschatting van de terug te ontvangen ruimte onder het plafond van het BCF. We schatten in dat 50% daarvan daadwerkelijk aan gemeenten zal worden uitgekeerd. Concreet betekent dit dat de verwachting is dat de korting in 2019 met € 1,5 miljoen kan worden verminderd, oplopend tot € 2,6 miljoen in 2022. Dat betekent nog wel dat een structureel nadeel van € 5 miljoen is verwerkt.

Vrijvallen reservering voor risico's

In het eerder genoemde financiële kader is ook ruimte gereserveerd voor het opvangen risico's in het sociaal domein, meer in het bijzonder voor de ingevoerde eigen bijdrage, een aanzuigende werking van de gewijzigde regelgeving en een mogelijke stijging van het aantal mensen dat gebruik maakt van een van de regelingen. Gelet op de ontwikkeling van de budgetten, de verwachte ontwikkeling van het gebruik van de regelingen en de omvang van de reserve sociaal domein, is het verantwoord om deze reservering tot nul terug te brengen. Dit betekent dat ten opzichte van het financieel kader de vrij besteedbare algemene middelen toenemen met een bedrag oplopend van ruim € 2,4 miljoen in 2020 tot bijna € 5 miljoen in 2023.

Overige ontwikkelingen (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Benodigde ruimte voor indexatie		-4.338	-4.338	-4.338	-4.338	-4.338
Reservering voor gewijzigde bekostiging dienstverlening VNG		-181	-181	-181	-181	-181
Uitkering ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds		1.575	1.986	2.226	2.636	2.636
Vrijvallen reservering voor risico's		0	2.433	3.602	4.955	4.955
Totaal overige ontwikkelingen		-2.944	-100	1.309	3.072	3.072
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen		-2.944 n	-100 n	1.309 v	3.072 v	3.072 v

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

3.7 Berekening budgettair effect voor de algemene middelen

In voorgaande paragrafen is per onderdeel aangegeven wat het budgettair effect is voor de algemene middelen. Onderstaande tabel vat dit in een overzicht samen.

Berekening budgettair effect (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal verschil tussen mei- en maartcirculaire 2018	5.659 v	5.569 v	3.963 v	3.015 v	347 v	4.574 v
Waarvan bestemd voor Groei van Haarlem	-438	-715	-734	-744	-761	-761
Waarvan taakmutaties ten laste	+43	+8				

Berekening budgettair effect (bedragen x € 1.000)*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(+) of ten gunste (-) beleidsvelden						
Waarvan ten laste (+) of ten gunste (-) van beleidsvelden	-1.741	-1	0	+246	+246	+246
Waarvan ten laste (+) of ten gunste (-) van sociaal domein	-3.029	-2.365	-3.915	-4.964	-6.458	-6.094
Uitkering ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds		+1.575	+1.986	+2.226	+2.636	+2.636
Waarvan nodig voor gewijzigde facturatie dienstverlening VNG		-181	-181	-181	-181	-181
Benodigde ruimte voor indexatie		-4.338	-4.338	-4.338	-4.338	-4.338
Inzet van risicoreservering uit financieel kader			+2.433	+3.602	+4.955	+4.955
Budgettair effect voor de algemene middelen	494 v	-448 n	-785 n	-1.138 n	-3.554 n	1.037 v

*) v= voordeel, n= nadeel voor algemene middelen

De financiële ruimte voor de gemeente voor de jaren 2018 tot en met 2023 neemt in totaal met € 4,4 miljoen af ten opzichte van het financieel kader zoals dat voor de coalitiebesprekingen is gehanteerd. Tegelijkertijd neemt de reserve Groei van Haarlem toe met een bedrag van ruim € 4,2 miljoen.

4. Vervolg

De gevolgen van de meicirculaire zullen worden verwerkt in de programmabegroting 2019.

5. Bijlagen

Meicirculaire 2018 Gemeentefonds